

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
สุขภาพอนามัยในชุมชนพื้นที่สูง

ชื่อผู้เขียน : นายพิทยา สายน้ำทาน

ศึกษาคำສຕຣມທາໂພທິຕ : ສາຂາວິຊາການຄຶກສານອກຮະບບ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ	สีสุวรรณ์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ	เปลี่ยนผดุง	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.เจตพล	สุนทรวิภาต	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพอนามัยในชุมชนพื้นที่สูง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยในชุมชนพื้นที่สูง และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ด้านสุขภาพอนามัยในชุมชนพื้นที่สูง ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาหมู่บ้านบุ๋มเห้งสาม ตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นชุมชนพื้นที่สูงเป็นชาวเขาเผ่าลีซอ ที่รักความสงบ มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาดั้งเดิม ขณะเดียวกันก็มีการรับเอาวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่เห็นว่ามีประโยชน์เข้ามาผสมผสานกับของดั้งเดิมที่มีอยู่ โดยเฉพาะพฤติกรรมสุขภาพอนามัย

วิธีการเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตลอดจนศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางราชการและเอกสารวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย

ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ด้านสุขภาพอนามัยในชุมชน โดยมีแหล่งข้อมูลคือ เจ้าหน้าที่หน่วยต้นน้ำชุมชน ผู้นำของหมู่บ้านทั้งผู้นำเป็นทางการและผู้นำไม่เป็นทางการ เจ้าของร้านขายของชำ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พระสงฆ์ หมอพื้นบ้าน ครู ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ตลอดจนสมาชิกของหมู่บ้าน ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามใช้เวลา 1 ปี 9 เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่และนำเสนอผลการวิเคราะห์

ผลของการศึกษาพบว่า กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพอนามัยของสมาชิกชุมชนป่าหึ่งสาม ในระยะแรกเป็นการถ่ายทอดระบบครอบครัวเครือญาติ โดยมี การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสืบทอดสู่ลูกหลาน ต่อมากระบวนการเรียนรู้ได้มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการกระจายความเจริญสู่ชนบทและพื้นที่ห่างไกล กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยที่ชาวบ้านได้รับ ประกอบด้วยหลายกระบวนการมีทั้ง กระบวนการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนและกระบวนการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ด้านสุขภาพอนามัยในชุมชน ที่มีส่วนช่วยเหลือผลักดัน ตลอดจนเชื่อมโยงก่อให้เกิดการเรียนรู้ การรับรู้และการถ่ายทอดอันประกอบด้วยปัจจัยภายในชุมชนและปัจจัยภายนอกชุมชน

กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพอนามัยของสมาชิกชุมชนป่าหึ่งสาม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพอนามัยของสมาชิกชุมชนเป็นอย่างมาก จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพอนามัยไปในทางที่ดี ส่งผลต่อการมีสุขภาพอนามัยที่ดีของสมาชิกชุมชนป่าหึ่งสาม